

LAUSUNTO

Helsinki 29.04.2020

PARLAMENTAARINEN ASEVELVOLLISUUSKOMITEA

Viite: VN/1387/2020-PLM-8

Asia: Yleinen asevelvollisuus ja maanpuolustusvelvollisuus

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystieteellinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 220 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: lakimies Kirsi Väättäminen, kirsi.vaatamoinen@soste.fi, 040 839 7913

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry



Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto parlamentaariselle komitealle ja esittää kunnioittavasti seuraavia näkökohtia.

SOSTE pitää hyvänä sitä, että parlamentaarinen komitea on asetettu pohtimaan asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä. Toivomme, että komitea tarkastelee aihettaan avoimesti maan kokonaisturvallisuuden lähtökohdista ja muuttuvan maailmantilanteen sekä yhteiskunnan kokonaisintressit huomioiden.

Suomen asevelvollisuusjärjestelmän vahvuutena on yleisesti pidetty sen yhteiskunnallista koheesiota vahvistavaa vaikutusta - sitä, että kaikki asepalvelusta suorittavat ovat yhtäläisessä asemassa taustastaan riippumatta. Puolustusvoimien henkilöstön ammattitaito ja varusmiesten koulutus on myös varsin korkealla tasolla. Toiminta on tehokasta.

Heikkoutena on kuitenkin se, että järjestelmä ei ole tasa-arvoinen eikä yhdenvertainen. Sille, että asevelvollisuus kohdistuu yksinomaan miehiin, on nykyaikana vaikea nähdä perusteita. Samoin sille, että joukko varusmiespalveluksen suorittamiseen motivoituneita ja kykeneviä miehiä luokitellaan kategorisesti palveluskelvottomiksi sairausdiagnoosinsa tai vammansa takia. Keskustelua asevelvollisuuden ja tavoitteen pidentää työuria välisestä tasapainosta on syytä jatkaa.

Esimerkkinä sairausdiagnoosiin perustuvasta kategorisesta luokittelusta on vuonna 2019 yllättäen tehty päätös, jolla lakkautettiin diabeetikoiden varusmiespalvelukäytäntö palvelusturvallisuuden nojalla. Moni palvelukseen aiemmin hyväksytty suoritti myös joko aliupseeri- tai reserviupseerikoulutuksen eikä keskeyttämisprosentti (13) eronnut merkittävästi muista varusmiehistä. Niin diabeetikoiden kuin useiden muidenkin potilasryhmien perusteltuna vaatimuksena onkin yksilöllinen palveluskelpoisuuden arviointi kategorisen luokittelun sijaan.

Kaikissa nykyaikaisissa organisaatioissa painotetaan henkilöstön ominaisuuksien monimuotoisuutta. Myös kokonaisturvallisuus ja -maanpuolustus koostuvat monenlaisista kyvykkyyksistä. Digitalisaation, robotisaation ja kaikenlaisen teknologian vallatessa alaa, kyberuhkista puhumattakaan, sähköisessä maailmassa voi olla paljonkin tehtäviä, joita voi suorittaa isänmaan hyväksi vaikkapa pyörätuolista käsin. Katsommekin, että nykytuotoinen asevelvollisuusjärjestelmä kaipaa ajattelutavan laajentamista edellä mainittujen digimaailman uhkien torjumisen tehostamiseksi. Uudella tavalla ajateltu asevelvollisuusjärjestelmä huomioisi myös toimintaesteiset henkilöt, jotka voivat olla yhdenvertaisesti hyödyllisiä maanpuolustajia erityisesti edellä mainittuja digiuhkia ajatellen. SOSTE pitää tärkeänä, että kokonaismaanpuolustukseen voidaan lisätä elementti, joka mahdollistaa toimintaesteisten nuorten yhdenvertaisuuden ja vapaaehtoisuuteen perustuvan osallisuuden.